

Toespraak Alex Vermeulen Building Smart dd 9 november 2011

Dames en heren,

Laat ik maar gelijk met de deur in huis vallen:

Vanaf nu gaat de Rijksgebouwendienst BIM voorschrijven, te beginnen bij geïntegreerde contracten, DBFMO en Maincontracting.

Wij hebben daarvoor een BIM-informatienorm opgesteld die het kwaliteitsniveau van informatie over onze voorraad drastisch moet verhogen. Daarnaast willen wij, niet onbelangrijk, met deze ontwikkeling bijdragen aan het terugdringen van faalkosten in realisatie, beheer en gebruik van gebouwen in het algemeen.

Het gaat hier om een leveranciers- en applicatie onafhankelijke norm die wel gebaseerd is op IFC als open standaard voor bestandsuitwisseling.

Wij slaan hiermee voor onszelf, maar ook voor onze partners een lange weg in van leren en verder uitwerken. We zullen met elkaar op een nieuwe manier moeten leren samenwerken, zeg maar gerust samenwerken in een nieuwe wereld.

Op een dag als vandaag hoef ik u niet de oorsprong en recente ontwikkeling van BIM uit te leggen.

Met zoveel kenners in de zaal is dat niet nodig.

Toch wel een persoonlijke inkleuring:

In Nederland is een aantal organisaties, met Building Smart en de Bouwinformatieraad voorop, sinds 2004/5 behoorlijk aan het sleuren om BIM van de grond te krijgen. Tot 2 jaar geleden dachten we daarbij nog aan een groots en meeslepend project. De BIR had een programma in gedachten van zo'n slordige 60 mln aan voorbereiding en implementatie. Dit bovenop het vele goede voorwerk dat al door Building Smart, Stabu, CROW, Curnet etc. en ook marktpartijen was gedaan.

Gelukkig zijn wij tijdig tot inkeer gekomen en hebben we ingezien dat een dergelijk programma het nooit zou halen. Niet qua financiering en niet qua implementatiestrategie. Want een netwerk van bedrijven, opdrachtgevers, adviseurs, software leveranciers etc. laat zich niet besturen als ware het een bedrijf.

Bij de Rijksgebouwendienst hebben wij vooral gekeken waarvoor wij zelf BIM zouden willen inzetten. In die tijd drong de slogan: "Procurement is the key to reform" bij ons en in de bouwsector door. Als opdrachtgevers BIM op een bepaalde manier gaan voorschrijven, is dat een belangrijke driver voor dit soort vernieuwing.

Wij hebben die handschoenen opgepakt. Met ander voorlopende Rgd-en in andere landen zoals de VS, Noorwegen, Finland, Denemarken hebben wij in 2008 een covenant ondertekend waarin wij aankondigden dat wij voor 2012 BIM op een of andere wijze zouden gaan voorschrijven met gebruik van open standaarden IFC. Deze zomer hebben zich hierbij nog een paar landen aangesloten.

Ik zei: "Op een of andere wijze gaan voorschrijven". Wij wisten alleen nog niet precies hoe. Eén ding was zeker: in ieder geval niet volgens het principe van Joris Driepinter: "BIM moet, drie maal per dag".

Het BIM Sydney Opera House zette ons op het spoor van toepassing ten behoeve van informatie over beheer van de gehele voorraad. Met onze 7 mln vierkante meters en 2000 gebouwen, verdeeld over kantoren, gevangenissen, rechtbanken, musea etc. is informatie over beheer en onderhoud voor ons de life-line. En als we dan zien hoe wij in de reguliere bouw omgaan met revisietekenwerk dan ligt daar een grote uitdaging, zal ik maar zeggen. Revisietekenwerk is tot nu toe de sluitpost geweest in de drang naar het zo snel mogelijk afronden van nieuwbouwprojecten. Daar plukken we nu de wrange vruchten van in een tijd waarin de nadruk volledig komt te liggen op de bestaande voorraad.

Met de ontwikkeling naar geïntegreerde contractvormen zoals DBFMO voor bijvoorbeeld het ministerie van Financiën en DOU/Belastingdienst in Groningen is ons duidelijk geworden dat in die nieuwe wereld ruimtelijke informatie onontbeerlijk is voor een goede contractuitvoering. Wij betalen nl. voor "werkende werkplekken". Maar welke plekken zijn dat precies? Welke doen het en welke niet? Daarvoor heb je betrouwbare en juiste informatie nodig waarover je het als partijen eens kunt zijn. Nu gaat het gesprek vooral vruchteloos over de al dan niet aanwezigheid van informatie en niet over een comfortabel en werkend gebouw.

BIM is natuurlijk gericht op het terugdringen van faalkosten. Het is ongehoord dat wij een slordige 6,2 miljard oftewel 12% van de totale omzet in de bouw onder de brug laten verdwijnen; 6,2 miljard die niets aan economische waarde toevoegt!

Veel van die faalkosten komt voort uit een gebrekkige afstemming van informatie bij het ontwerp en de uitvoering. Ook in de beheerfase komen faalkosten voort uit het gebrek aan accurate informatie: waar staat het apparaat precies? Hoe loopt het leidingwerk? etc. BIM is naar ons idee bij uitstek geschikt om grote besparingen te bereiken op die faalkosten.

Om in de toekomst duurzaam over goede informatie te beschikken, gaan wij dus BIM voorschrijven in de vorm van een soort informatienorm, de "Rijksgebouwendienst BIM Norm".

De leverancier dient permanent actuele bouwwerkinformatieproducten ter beschikking te stellen, zoals gebouwmodellen en tekeningen, waarin door de norm gespecificeerde informatie aanwezig is. Meer precies adresseert die norm, de volgende onderwerpen:

- Weergave van de materiële en ruimtelijke elementen waarop de gevraagde functies en eisen uit de outputspecificatie betrekking hebben.
- Die functies dienen gekoppeld te zijn aan het gebouwmodel, zodanig dat duidelijk is welke componenten en ruimten relevant zijn voor de beoordeling van prestatie-eisen.
- De contractpartner is vrij in zijn keuze voor eigen bestandsformaten en applicaties zij het dat informatie uit het gebouwmodel dient te worden aangeleverd in de vorm van de gebruikelijke CAD tekeningen en in het open bestandsformaat IFC.

De opdrachtnemer zal vanaf het moment van ingebruikname van het gebouw, het gebouwmodel en de daaruit geëxporteerde bestanden permanent actueel houdt en aan ons genormeerd beschikbaar stelt.

Dames en heren,

Op mijn blog op de website voor dit congres ben ik ingegaan op de vraag: zijn wij al helemaal klaar voor een goede invoering van BIM?

Daar, maar ook hier vandaag moet ik die vraag ontkennend beantwoorden. Noch marktpartijen, noch de software industrie, noch wij zelf als opdrachtgever zijn er helemaal klaar voor. En dit ondanks vele, vaak fraaie BIM voorbeelden die in de bladen worden aangehaald.

Dit klinkt als een sombere constatering. Maar zo is die niet bedoeld. Het is meer een opmaat naar en een oproep voor een lerende manier van werken in onze sector. Het werken met BIM vergt “nieuw denken” en vooral “nieuw handelen”. Openheid van informatie, informatie letterlijk delen is in onze sector niet de meest in het oog springende eigenschap. We zullen moeten leren met elkaar in hetzelfde model te werken. Een organisatorische voorziening in de vorm van een BIM-beheerder is daarvoor een noodzakelijke maar geen voldoende voorwaarde. We zullen weg moeten van de benadering om elk bouwwerk te zien als een uniek object met allemaal eenmalige activiteiten. We zullen moeten leren om “weggevers” te worden, weggevers van informatie om daarmee de juiste informatie te kunnen ontvangen.

Naast nieuw denken en handelen, krijgen we er ook te mee maken dat er nog vele zaken rond BIM moeten uitgewerkt. Ik noem de verdere ontwikkeling van IFC; werken we allemaal van harte aan die open standaarden? Ik noem het vraagstuk rond het eigendom van BIM, zo dit overigens een

vraagstuk behoort te zijn binnen het BIM-denken. Ik noem de verdeling van de revenuen van het toepassen van BIM. En, hoe ligt de aansprakelijkheid bij fouten? Zijn wij in onze sector in staat wat meer afstand te nemen van het vermaledijde "contractdenken"?

In de Bouwinformatieraad heb ik de collega's in de Raad gevraagd om bij de verdere ontwikkeling van BIM heel stevig elkaars hand vast te houden. Ik weet zeker dat we elke dag voorbeelden zullen zien van hoe het niet moet. Ik heb gevraagd om die voorbeelden bespreekbaar te maken. En ik heb gevraagd om die voorbeelden van hoe het wel moet belangeloos te delen met elkaar.

We hebben elkaar in de ogen gekeken en met elkaar geconstateerd dat dat de enige weg is: "Beginnen en doorpakken".

Ik kom tot een afronding.

BIM staat niet voor een stukje software en staat ook niet voor een nieuwe techniek. BIM bevat techniek, maar is in essentie communicatie en een zoektocht naar echte samenwerking. Het is één van de mogelijkheden om tot proces vernieuwing in die prachtige bouwsector te komen. Wij doen ons stinkende best om daarin het voortouw te nemen. Dat moet overigens wel een beetje efficiënt verlopen want we hebben in de huidige tijd geen legertje BIM specialisten beschikbaar om voor het beantwoorden van vragen en aanvragen. Op onze website is dan ook een wijze van werken voor het delen van ervaringen aangegeven. ik hoop dat u daarmee uit de voeten kan en daar ook begrip voor kunt opbrengen.

Ik ben er vreselijk trots opdat wij als grote opdrachtgever nu deze stap kunnen zetten en dat ook gaan doen. BIM is communicatie en samenwerken in een nieuwe wereld. Als we in de keten allemaal naar de eigen informatiebehoefte kijken en tegelijkertijd naar degene "voor ons en achter ons" dan ben ik er van overtuigd dat BIM van de grond gaat komen.

Om dat te symboliseren wil ik graag de Rgd BIM norm ter beschikking stellen aan de sector door hem symbolisch te overhandigen aan Leen van Dijke van Volker Wessels. Op Twitter zag ik al langskomen dat dat "hopelijk niet gaat via pakken papier". Helemaal mee eens.

Leen, je krijgt van mij dan ook een kaart met een print van de site van de Rijksgebouwendienst: www.rijksgebouwendienst.nl! Daar staat al onze informatie op.

Opdat wij samen er een groot succes van gaan maken!!!!

Ik dank u voor uw aandacht.